

เงินอุดหนุน จิตสำนึกทางการเมือง

ศึกษาจากม็อบ ก้าวอย่างที่เฝ้าระวัง

ผศ.ชมพู โกดิรัมย์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

การเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน เป็นวิถีทางซึ่งประเทศที่มีระดับการพัฒนาประชาธิปไตยแบ่งบานแล้ว เลือกลงเพราะเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริง การรับฟังเสียงประชาชนจึงเป็นความผูกพันระหว่างผู้มอบสิทธิอำนาจกับฝ่ายรักษาสิทธิอำนาจ เมื่อเป็นเช่นนี้ทั้งสองฝ่ายจึงเป็นไปบนพื้นฐานแห่งความเคารพต่อกติกาแห่งบ้านเมือง การเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) ซึ่งรวมไปถึงการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง อันเป็นการเคลื่อนไหวจากภาคประชาชน ในบริบทแห่งสังคมของประชาชนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศที่เข้าถึงภาวะที่เรียกว่าอธิปไตยแห่งประชาชนสูง จึงเป็นการเคลื่อนไหวที่มีอุดมการณ์ มีการเคลื่อนไหวในลักษณะพบกันครั้งทางในรูปของการรับฟังด้วยความเคารพต่อกติกาเป็นใหญ่ หรือร่วมกันประทับประคองวิถีทางแห่งประชาธิปไตย แต่ปรากฏการณ์ของม็อบที่กำลังเป็นอยู่ในสังคมไทยในขณะนี้ เป็นความคาบเกี่ยวระหว่างการเคลื่อนไหวของการเมืองภาคประชาชนที่มีจิตสำนึกมีอุดมการณ์แรงกล้า กับม็อบทางการเมืองที่พยายามจุดกระแสความรุนแรงเพื่อหวังผลทางการเมือง หรือมักถูกกล่าวว่าเป็นเพียงมวลชนที่มากด้วยอารมณ์ที่ไร้อุดมการณ์หรืออ่อนจิตสำนึกต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง บางครั้งก็ถูกมองว่าเป็นมวลชนจัดจ้างมา เลยทำให้มีผู้นำหนักไปกลมมวลชนที่มากด้วยอุดมการณ์มีจิตสำนึกต่อสังคมอย่างแท้จริง การมองการเคลื่อนไหวของประชาชนในครั้งนี้ เห็นควรมองอย่างรอบคอบด้วยอย่ามองจิตสำนึกต่อสังคมอย่างบริสุทธิ์ของการเคลื่อนไหวที่มีอยู่ ไปปนกับผู้ที่เคลื่อนไหวที่มากด้วยชานาภาพ(ท่อน้ำเลี้ยง) มิฉะนั้นแล้วเท่ากับปฏิเสธอำนาจที่แท้จริงของระบอบอธิปไตยที่สังคมโลกรองรับอยู่ เพราะประชาชนทางการเมืองมิใช่แค่นามธรรม มีการเคลื่อนไหว มีผลประโยชน์หลากหลาย มีอยู่จริงไม่ควรมองข้าม สภาพที่เป็นอยู่ในบ้านเมืองเรามีสาเหตุสองประการกล่าวคือ ตัวระบอบอธิปไตยของประชาชนไม่มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการแสดงออก และเพราะประชาชนส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการถูกกล่าวอ้างในทางนามธรรม แต่ในความเป็นจริงมักคิดยอมจำนนหรือหวังพึ่งผู้กุมอำนาจแบบขาดสำนึกทางการเมืองในระดับที่ใช้งานได้ จึงเปิดกว้างให้ถูกหยาบมากกล่าวอ้างว่าทำเพื่อประชาชนจากภาพกรรมหลากหลายอาทิเช่น ประชาชนนิยม กองทุนหมู่บ้าน สิ่งเหล่านี้ผู้เขียนไม่ขอกล่าวในประเด็นดีหรือไม่ดี หากแต่ว่าชี้ให้เห็นว่าตราบไคประชาชนมีความเข้าใจทางการเมือง มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีจิตสำนึกทางการเมืองการเมืองในอธิปไตยของตนต่ำ ประชาชนจึงถูกดึงสู่วังวนในวาทว่า ทำเพื่อประชาชน ในรูปแบบต่างๆ ฉะนั้นจึงเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า กลุ่มรักทักษิณ ม็อบขับไล่คอมฯ ทั้งนี้เพราะประเทศเราได้ถ่ายสำนาระบอบการเมืองจากต้นแบบที่ระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดจากการสำนึกในเรื่องสิทธิเสรีภาพ การเคลื่อนไหวเรียกร้องหาจุดยืนร่วมที่เป็นธรรม เมื่อประเทศไทยใช้ระบอบประชาธิปไตยเป็นเวทีแก้ปัญหาประเทศ แต่เวทีดังกล่าวมิเอะไรคืบหน้าเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนหรือไม่ แม้การชุมนุมที่ดูก้าวร้าวมีลักษณะเผชิญหน้าและต่อสู้ ปมเงื่อนที่สำคัญที่ทำให้เราไม่สามารถสร้างพลังพลเมืองที่มีจิตสำนึกต่อตนเองและต่อบ้านเมืองก็คือ ในทางการเมืองการปกครองยังคงเป็นระบบอุปถัมภ์ซึ่งสืบทอดจากระบอบอำนาจนิยม ที่การก้าวสู่อำนาจจากประชาชน แต่สั่งการผ่านราชการทุกระดับชั้น ประชาชนเป็นเพียงอุปกรณ์ในการรณรงค์หาเสียง ฉะนั้นสำนึกแบบระบบอุปถัมภ์ ยังคงอยู่มากกว่าสำนึกในฐานะคนของประเทศชาติ(พลเมือง) ในกรอบสิทธิ เสรีภาพ อธิปไตยของส่วนรวม ที่สำคัญพื้นที่การปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังอยู่ภายใต้ชายคาของรัฐรวมศูนย์ที่มีอำนาจครอบงำอยู่ ฐานะครอบงำทางเศรษฐกิจและการเมืองของชนชั้นกลาง มีผลอย่างยิ่งต่อการรักษาโครงสร้างอำนาจรัฐ และเศรษฐกิจแบบรวมศูนย์ไว้ ทั้งนี้เพราะชุมชนไม่มีอำนาจจัดการทรัพยากรและกำหนดนโยบายการเมืองท้องถิ่น ซึ่งต่างจากซีกโลกตะวันตกเช่นอังกฤษ ระบอบประชาธิปไตยเกิดขึ้นก่อน

ระบบระบบสั่งการจากราชการ และองค์กรท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง การทำมาหากินของประชาชนจึงมีอิสระมาแต่ต้นจากการแทรกแซงจากรัฐในลักษณะอุปถัมภ์ค้ำชู และยิ่งไปกว่านั้นสำนักพลเมืองในประเทศไทยถูกกดทับ คงเป็นเพียงกลไกจัดสรรอำนาจและผลประโยชน์ให้แก่ชนชั้นนำ ความหวังที่จะพัฒนาพรรคการเมืองให้มั่นคงทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการในฐานะเป็นแกนหลักในการพัฒนาประเทศ เราต้องเริ่มที่จิตสำนึกของประชาชน ขจัดความอ่อนด้อยของพรรคการเมือง และถูกกดทับจากระบบอุปถัมภ์ การผลักดันสร้างสำนึกพลเมืองหรือมีบทบาททางการเมืองโดยตรงของประชาชนกลายเป็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วน บางทีอาจเป็นทางออกที่ถูกต้องเพียงทางเดียว แต่การฟื้นถึงพรรคการเมืองและระบบรัฐสภาที่สะอาดไม่ใช่เรื่องผิด แต่เราคงไม่จำเป็นรอถึงตอนนั้นเพราะเงื่อนไขอยู่นอกตัว การแก้ปัญหาบ้านเมืองเราไม่มีเวลาแล้ว สิ่งทีฟังกระทำมากกว่าคือ การระดมอำนาจหรือพลังประชาชนในลักษณะที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น ประชาชนต้องเป็นตัวละครทางการเมืองมิใช่เป็นหุ่นให้ใครเชิด เน้นอนการแก้ไขโครงสร้างทางการเมืองการปกครอง ซึ่งจะต้องมีโครงสร้างทางกฎหมายซึ่งมีที่มาจากประชาธิปไตยเพื่อเปิดพื้นที่ให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่า แต่ในขณะเดียวกันการเปิดพื้นที่ในเชิงโครงสร้างอาจไม่มีประโยชน์มากนัก ถ้าพื้นที่ในรูปของจิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนยังคงเปิดตาย แม้มีบ้างสำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปของการเคลื่อนไหวแบบไร้จิตสำนึกของพลเมืองของรัฐ การมีส่วนร่วมทางการเมือง(มีอบ) เพราะค่าจ้าง โจทย์มีอยู่ว่าทำอะไรประชาชนจึงก้าวข้ามหลุมดำทางการเมืองดังกล่าว คำตอบก็คืองานเรื่องการเมืองภาคประชาชนต้องมียังเป็นรูปธรรม ข้อเสนอองงานด้านความความก็คือความสำนึกทางการเมืองของพลเมือง

ในที่สุดสังคมไทยก็เห็นธาตุแท้ของอดีต ส.ส. อดีตผู้บริหารพรรคไทยรักไทย ที่ยังคงยึดติดอยู่กับความอยู่รอดของพวกเขา มากกว่าความสุขของประเทศชาติ ด้วยการวางหมากกลทางการเมืองผ่านมือบจัดตั้งเพื่อกดดันรัฐบาล และคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) ในสารพัดรูปแบบ โดยล่าสุดมีการ แดกก้อ ก่อตั้ง กลุ่มคนรักทักษิณ "ไม่เอาเผด็จการ" พร้อมกับชูธงเคลื่อนไหวทางการเมือง 3 ส่วนหลักๆ คือ 1.ต่อต้าน คมช. 2.ต่อต้านการสืบทอดอำนาจของสมาชิก คมช. บางคน 2.ไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2550 และ 3.ชูกระแส พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตหัวหน้าพรรคไทยรักไทยซึ่งการเคลื่อนไหวทางการเมืองดังกล่าว เท่ากับเป็นการชกธงรบกับ คมช. โดยตรง ทั้งๆที่บรรยากาศทางการเมืองน่าจะคลี่คลายลง หลังคำตัดสินคดียุบพรรค หากทุกฝ่ายปฏิบัติตาม "คำพูด" และมีจริยธรรมทางการเมือง

พฤติกรรมการที่อดีต ส.ส.ไทยรักไทยออก มาเคลื่อนไหวป่วนเมืองในขณะนี้ จึงทำให้หลาย ฝ่ายเริ่มถามหาจริยธรรมทางการเมือง กันอีกครั้ง พร้อมกับนำไปเปรียบเทียบกับจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองในต่างประเทศที่มีความเจริญในระบบประชาธิปไตยว่า นักการเมืองในต่างประเทศ แต่ถูกกล่าวหาว่ากระทำการทุจริตคอร์รัปชั่น ก็ประกาศลาออกจากตำแหน่งทันที ทั้งๆ ที่คดียังไม่ได้ตัดสินจนกระบวนกรยุติธรรมเสียด้วยซ้ำไป

ในขณะที่นักการเมืองไทย โดยเฉพาะในขณะนี้เห็นได้ชัดจากการออกมาเคลื่อนไหว ของอดีตผู้บริหาร และอดีตสมาชิกพรรคไทยรักไทย ที่แม้ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะตัดสินความผิดในหลายกระทง จนเป็นมูลเหตุสำคัญให้ถูกยุบพรรค แต่ก็ยังไม่สำนึกผิดในความผิดด้วยการออกมาเคลื่อนไหวสร้างความปั่นป่วนให้กับบ้านเมืองอย่างหน้าตาเฉย

เท่านั้นยังไม่พอ กลุ่มไทยรักไทยยังเดินทางทำทุกอย่าง เพื่อให้มีการยกเลิกประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หรือ คปค.ฉบับที่ 15 และฉบับที่ 27 โดยรูปแบบการเดินเกมในขั้นตอนต่อไปก็คือ การสำราญชื่อประชาชนทั่วประเทศ ผ่านทางอดีต ส.ส.ของพรรคไทยรักไทย เพื่อแสดงความตั้งใจให้เห็นว่า ประชาชนให้การ สนับสนุนการจัดตั้งพรรคไทยรักไทยขึ้นมาใหม่

และเป็นที่รับรู้กันดีว่า อดีต ส.ส.และแกนนำพรรคเหล่านี้ได้รับน้ำเลี้ยงจากใคร และที่สำคัญหาใช่เป็นการเคลื่อนไหวเพื่ออุดมการณ์ไม่

ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของ นายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย ที่ออกมาระบุ ว่า รู้สึกเป็นห่วงปัญหาที่จะเกิดขึ้นหลังการยกเลิกประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ 15 ข้อ 1 ที่เปิดให้พรรคการเมืองต่างๆ ชุมนุมกันใหญ่ โดยเกรงว่าหลายฝ่ายจะเกณฑ์คนเข้ามา โดยเฉพาะ อดีต ส.ส.บางคนจะรวมตัวกันนำประชาชนในพื้นที่ 300-400 คนเข้ามาใน กทม. ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้ เพราะการเดินทางเข้ามาของกลุ่มคนเหล่านี้ไม่ได้เดินทางมาด้วยความสมัครใจ แต่มีการจ้างกันมาคนละ 1,000 บาท ในขณะที่บางโรงงานในพื้นที่ กทม. จ้างคนงานไปชุมนุมให้คนละ 500 บาท แค่มุมนุม 2 ชั่วโมงก็ได้เงินแล้ว ดังนั้น ถ้าใช้เงินให้มาชุมนุม ปัญหาก็เกิดขึ้น มันจะบานปลาย ถ้ารัฐธรรมนูญ ออกมาไม่ได้จะทำอย่างไร จึงอยากวิงวอนน้องๆ ทั้งหลายสงบใจดูเหตุการณ์บ้านเมืองสักระยะหนึ่ง หุ่นก็ขึ้นแล้ว

หัวหน้าพรรคชาติไทย กล่าวด้วยว่า ไม่ค่อยเห็นด้วยกับการเดินทางมาชุมนุมกันแบบนี้ และการพูดบนเวทีรับไม่ได้เลย เพราะไม่ใช่ภาษาไทย อย่างไรก็ตาม รู้สึกเห็นใจทุกคนที่จะปกป้อง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งตนก็เห็นใจด้วย แต่ต้องทำให้ออกต้องตามหลักการ โดยอย่ายั่วยุให้เกิดเรื่องขึ้น ซึ่งกลัวอย่างเดียวคือเรื่องบานปลาย แต่จะเกิด ชำอีกหรือไม่ก็ตอบไม่ได้

ในขณะที่ นายชวน หลีกภัย ประธานที่ปรึกษาพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวถึงความพยายามของอดีต ส.ส.พรรคไทยรักไทย ที่ต้อง การปลุกกระแสประชาชนให้ล้มล้าง คมช.และรัฐบาลว่า เรื่องนี้มีการทำกันมาตั้งแต่ต้นแล้ว กลุ่ม พี่ที่วีกี่ชัดเจน ซึ่งได้มีการพูดมาตั้งแต่ต้นแล้วว่า อย่านไปประเมิน พ.ต.ท.ทักษิณ น้อยกว่าที่คิด เพราะถึงตัวไม่อยู่แต่เงินยังอยู่และมีเงินมาก ก็สามารถที่จะทำอะไรได้มาก

ไม่น่าแปลกเลยที่มีกระบวนกรออกมา คนเหล่านั้นก็กระทำกันอย่างชัดเจนตามลำดับหลายกลุ่ม ก็มาจากที่เดียวกัน อันนี้ก็ต้องเข้าใจในความเป็นจริง แต่เรื่องของผลคาวินิจฉัยของศาล กรณีผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะกลุ่มไทยรักไทย ไม่รับก็ไม่ได้เป็นเรื่องแปลกอะไร เพราะว่าเป็นผลกระทบโดยตรง จึงต้องค้นหาเหตุมาอ้าง ดังนั้น จึงอยากให้ประชาชนได้มีเวลาไตร่ตรองคาวินิจฉัยศาล คงไม่มีครั้งใดที่คาวินิจฉัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดในทางการเมืองที่ละเอียดชัดเจน ทั้งข้อเท็จจริงและกฎหมาย

การเคลื่อนไหวของกลุ่มกวนพรรคไทย รักไทย ที่แตกเหล่า แดกก้อ ในลักษณะเคลื่อนไหว ป่วนบ้าน ป่วนเมืองเช่นนี้ ยิ่งทำให้สังคม ไทยรับรู้ตัวตนที่แท้จริงของนักการเมืองว่า ไม่เคยสนใจใยดีต่อความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศชาติ มากไปกว่าผลประโยชน์ของตัวเอง ดังนั้น อดีตผู้บริหารพรรคไทยรักไทย ทั้ง 111 คน ควรแสดงสำนึกด้วยการประกาศ จุดยืนว่าจะยุติบทบาททางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี ตามคาวินิจฉัยของตุลาการรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้าง "จริยธรรม" อันดีแก่นักการเมือง รุ่นหลัง ก็จะได้มีใช้น้อย

ผมยังไม่ขอพูดวิธีจัดการเพียงแต่การจัดการอย่าไปจัดการกับมวลชนก็แล้วกัน ผมบอกแล้วว่ามวลชนจัดตั้งมากันแบบชั่วคราวชั่วคราวไม่มีความแข็งแรง การข่าวสำคัญที่สุดในสถานการณ์เช่นนี้ ในฐานะที่มีประสบการณ์ควรใช้ประโยชน์จากงานข่าวกรองให้มากที่สุด มวลชนที่มาจากการจัดตั้งไม่มีพิษมีภัยอะไรหรอก ในฐานะที่ผมเคยผ่านมาหลายอย่าง สถานการณ์แบบนี้ไม่ยากที่จะจัดการเพราะสภาพการณ์ของมวลชนไม่เหมือนกับที่เคยพบเคยเห็น” น.ต.ประสงค์ กล่าวและว่า สถานการณ์ในขณะนี้คงไม่กระทบกระทั่งกัน หากพิจารณาร่าง พ.ร.บ.แก้ไขประกาศศปค.ฉบับที่ 15 โดยคิดว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐจะควบคุมสถานการณ์ได้

เมื่อถามถึงกรณีประธาน คมช.ออกมากล่าวเตือนอดีตนายกรัฐมนตรีนายทักษิณเดินทางกลับประเทศไทยจะไม่รับรองความปลอดภัย น.ต.ประสงค์ กล่าวว่า ตนเชื่อว่า พ.ต.ท.ทักษิณยังไม่เดินทางกลับประเทศไทยอย่างแน่นอน เพราะไม่กล้า ตันรู้จักตัวของท่านดีและด้วยความไม่กล้านี้ จึงได้แต่พูดเพื่อปลุกปลอบคนที่อยู่ในระบอบของตนให้มีกำลังใจ ดังนั้นตนจึงไม่เชื่อว่าพ.ต.ท.ทักษิณจะกลับมา